

UDC 027.54(497.6)“1945/2009“

BIBLIOTEKA KOJA IMA PROŠLOST I BUDUĆNOST : Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine¹ (1945-2009.)

THE LIBRARY THAT HAS THE PAST AND THE FUTURE: National and University Library of Bosnia and Herzegovina (1945-2009)

Mr. sc. Amra REŠIDBEGOVIĆ, bibliotečki savjetnik /Library Counselor

Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine / National and University Library of Bosnia and Herzegovina

71 000 Sarajevo, BiH

amrar@nub.ba

Sažetak

Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine iz Sarajeva je biblioteka sa dva života. Tokom 64 godine svoga postojanja bila je dva puta rođena, a nikada umrla. Prvi put se rodila poslije Drugog svjetskog rata, drugi put nakon agresorskog spaljivanja, iz kojeg se izdigla iz pepela, kao ptica feniks.

Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine (NUBBiH) neprekidno djeluje od osnivanja 1945. godine do danas, iako je na nju izvršen artiljerijski napad 1992. godine. U radu su prikazane etape razvoja ove biblioteke tokom 64 godine. Dat je pregled njenih funkcija kroz koje je uspjela ostvariti značajne rezultate usprkos teškim ratnim i poslijeratnim prilikama. Zahvaljujući spasavanju i očuvanju temelja svake nacionalne biblioteke - najvrijednijih zbirki - rariteta i rukopisa, NUBBiH nastavlja svoju misiju kao respektabilan nacionalni informacijski centar.

Ključne riječi

Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine (NUBBiH)

Abstract

National and University Library of Bosnia and Herzegovina is a library with two lives. During its 64-years existence it was born two times, but it was never dead. It was born for the first time after The World War II, and for the second time, after it had been incinerated by the aggressor, it has risen like a phoenix from the ashes.

Since its establishment in 1945 National and University Library of Bosnia and Herzegovina (NULB&H) has been continually functioning although it was exposed to artillery attack in 1992. The review of all stages of library development in the course of 64 years, through which it has succeeded in achieving significant results in spite of difficult war and postwar circumstances, is presented in this paper. Owing to the rescue and preservation of its most valuable collections which represent the foundation of every national library – the collections of rare books and manuscripts – NULB&H continues its mission as respectable national information center.

Keywords

National and University Library of Bosnia and Herzegovina (NULB&H)

¹ Prilog u skraćenom obliku i pod naslovom El fenix de Sarajevo : La Biblioteca nacional y universitaria de Bosnia-Herzegovina, objavljen u španskom časopisu Mi Biblioteca:La revista del mundo bibliotecario, Año IV, No. 13 (Primavera 2008), 108-113

Uvod

Završetak Drugog svjetskog rata svim ljudima u Bosni i Hercegovini donio je oslobođenje od straha, poniženja i patnji. Najvrijedniji dar oslobođenja bila je sloboda. Za Bosance i Hercegovce sloboda je značila bolji, novi život koji će donijeti dostojanstvo i blagostanje. Ovo vrijeme u Bosni i Hercegovini obilježeno je dubokim entuzijazmom i poletom poznatim kao obnova i izgradnja zemlje, koja je uključivala i uspostavljanje kulturno-prosvjetnih i naučnih institucija. Među prve tada osnovane institucije te vrste spada i Nacionalna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine (NUBBiH), tada „Narodna biblioteka Federalne Bosne i Hercegovine“, koja je osnovana 22. maja 1945. godine.

Jedna od velikih tekovina 20. stoljeća, razvoj masovne kulture, masovnog obrazovanja i nauke, u Bosni i Hercegovini je mogao početi tek sada. U tom procesu NUBBiH-u pripadaju velike zasluge za općenarodno vaspitanje, obrazovanje i napredak, što je ova biblioteka sa uspjehom obavljala kao „centralna zemaljska biblioteka za Federalnu BiH“, kako stoji u službenom aktu o osnivanju iz 1945. godine.²

1945-1951

Prvih sedam godina (1945-1951.) za NUBBiH je bio najteži period, jer je u ratom razrušenoj zemlji trebalo ni iz čega stvoriti sve uvjete potrebne za funkcioniranje jedne univerzalne, visokokulturne, visokoobrazovne i naučne institucije, kojoj treba odgovarajući prostor - a ona ga nije imala, oprema i knjižni fondovi - koje nije imala, i stručni kadar, koji također nije imala. Tokom tog prvog perioda biblioteka se bavila funkcionalnim, organizacionim, kadrovskim i prostornim pitanjima, sa ciljem da se odredi fizionomija bosanskohercegovačke nacionalne biblioteke i trasira put razvoja ove biblioteke kao kulturnog, obrazovnog i naučnog središta Bosne i Hercegovine.

Zadaci

Funkcije i zadaci biblioteke su već tada bili određeni Uredbom Ministarstva prosvjete Federalne Republike BiH prema kojoj ova biblioteka vrši funkciju nacionalne, centralne -naučne i razvojne (matične), a sa razvojem univerziteta u BiH i univerzitetske, koja će postati jedna od njenih glavnih funkcija, pa od 1957. godine i sastavni dio naziva.

Fondovi

Kako se biblioteka ne može ni zamisliti bez knjiga i bibliotekara, izgradnja knjižnog fonda je bio prioritetan zadatak koji je podrazumijevao nabavku publikacija i obezbjeđenje stručnog osoblja.

Prve knjige su ušle u Biblioteku zahvaljujući javnom pozivu upućenom građanima i institucijama putem štampe da poklanjaju knjige novoosnovanoj biblioteci. Građani su se masovno odazvali pozivu i poklanjali čitave vrijedne zbirke. Značajan dio fonda prikupljen je i od ostataka devastiranih biblioteka, a najznačajniji oblik nabavke bilo je uvođenje Uredbe o obaveznom primjerku (Legal Deposit) već jula 1945. godine. Zahvaljujući ovakvom tempu, biblioteka je do 1965. godine prikupila pola miliona publikacija.

Djelatnici

Stručna organizacija prikupljenih knjiga je bila sljedeći problem, jer je nedostajao kvalificirani, stručni bibliotečki kadar. U jeku poslijeratnog entuzijazma, prvi djelatnici biblioteke u početku su radili besplatno. U sticanju prvih profesionalnih znanja i vještina pomoć je stizala iz već uređenih jugoslavenskih nacionalnih i univerzitetskih biblioteka, iz Zagreba, Beograda i Ljubljane, bilo da su ove biblioteke upućivale svoje stručnjake da pomognu i educiraju, ili su organizirale za naše djelatnike edukaciju i praksu u svojim bibliotekama.

Usljedilo je formiranje fizionomije nacionalne biblioteke BiH: izrada kataloga, osnivanje odjeljenja, izdavačke djelatnosti i profesionalnog udruženja sa sjedištem u Biblioteci, organiziranje stalne edukacije, stručnih savjetovanja, itd. Zahvaljujući marljivosti, entuzijazmu, suradnji i konsultantsko-edukativnoj pomoći, biblioteka je organizaciono i stručno bila pripremljena za dalji razvoj.

Prostor

NUBBiH je, čini se, sudbinski predodređena da vječito traži pogodan prostor za svoj rad. Tako je počelo, a tako je, nažalost, i danas. Do 1992. godine biblioteka je četiri puta mijenjala svoju adresu. Najprije je bila smještena u jednu privatnu kuću, zatim je preseljena u dio samostana Sv. Ante, pa u dio Zemaljskog (državnog) muzeja BiH i konačno 1951. godine u zgradu poznatu kao Vijećnica (Gradska kuća iz austrougarskog perioda).

² Uredba o Narodnoj biblioteci Federalne Bosne i Hercegovine. Službeni list Federalne Bosne i Hercegovine. God. I, br. 22 (srijeda 31. 10. 1945.)

1951-1992

Tokom čitavog perioda stanovanja biblioteke u Vijećnici, smatralo se da je to neadekvatan, neuslovan, nenamjenski i privremeni smještaj. Vrlo brzo, ovaj prostor je postao i nedovoljan za knjižni fond koji je do 1992. godine narastao na oko 2,5 miliona publikacija. Borba za prostor je bila stalni i skoro nerješiv problem. Tako su se, i pored izmještanja jednog dijela fonda u depoe van Vijećnice, često knjige znale naći i po sporednim stepenicama zgrade. Tokom tih više od 40 godina (1951-1992) biblioteka je postala tipična nacionalna, državna biblioteka, respektabilno kulturno, univerzitetsko i informacijsko središte Bosne i Hercegovine. To je za NUBBiH, sa sjedištem u Vijećnici, bila svijetla era razvoja.

Naslanjajući se na temelje koje su izgradili pioniri - bibliotekari, NUBBiH se u tom periodu svestrano razvijala.

Organizacijski, ova biblioteka je bila ustrojena prema funkcijskom modelu, kao i ostale nacionalne i univerzitetske biblioteke tadašnje Jugoslavije. Rad se odvijao po odjeljenjima i na osnovu jedinstvenih jugoslavenskih i međunarodnih standarda. Pred rat 1992. godine NUBBiH je imala 10 odjeljenja.

Za razliku od prethodnog, to je bio period planske izgradnje bibliotečkih fondova. Prednost u nabavci imala je bosniaca (tj. sva dokumentarna građa koja se na bilo koji način odnosi na Bosnu i Hercegovinu, bez obzira na mjesto i vrijeme nastanka), ali se velika pažnja posvećivala i nabavci literature svjetskog značaja. Zahvaljujući strastvenom prikupljanju dokumentarnog blaga u to vrijeme, izgrađene su vrijedne zbirke po kojima se ova biblioteka i danas prepoznaje, koje joj daju najveću vrijednost i karakter nacionalne, državne biblioteke.

Specijalne zbirke

Sve posebno rijetke, vrijedne i stare publikacije muzejskog karaktera bile su objedinjene u posebnom odjeljenju Specijalnih zbirki i razvrstane u 6 vrijednih kolekcija: Zbirka rukopisa, Zbirka rariteta, Kartografska, Grafička, Muzička i Zbirka doktorskih disertacija u rukopisu. Zbirke su, bez ove posljednje, brojale oko 179.000 bibliografskih jedinica, odraženih u 17 različitih kataloga. Svaka zbirka je imala abecedni i topografski, većina stručni ili predmetni, i po više specijalnih kataloga (npr. katalog miniknjiga - do 5 cm; razglednica; portreta itd.) i vrijednu referencnu zbirku. Građa je obrađivana prema međunarodnim standardima za bibliografski opis (ISBD) u skladu sa formom publikacija.

Rukopisna zbirka i Zbirka rariteta sadrže po nekoliko podzbirki i arhivskih cjelina. Tu se nalaze rukopisi i štampana djela znamenitih Bosanaca i Hercegovaca, ali i znamenitih pisaca, naučnika, umjetnika iz čitave Evrope, iz vremena od XII do XX stoljeća. Raznovrsnost dokumenata u sadržajnom, estetskom i grafijskom smislu, daju posebnost ovim zbirkama. Dokumenti su pisani i štampani različitim pismima i jezicima, kao što su latinica, cirilica, bosančica, glagoljica, arapsko, hebrejsko, grčko pismo, a na bosanskom, hrvatskom, srpskom, arapskom, turskom, njemačkom, mađarskom, italijanskom, ruskom, grčkom i drugim jezicima. Bosanski jezik je pod tim nazivom egzistirao od početka pismenosti u Bosni, pa sve do 4. oktobra 1908. godine, kada je ukinut. Posebnosti ovih zbirki doprinosi veći broj rukopisa i štampanih knjiga na specifičnom bosanskom pismu – bosančici. Ovim pismom je pisan i prvi diplomatski dokument Bosne iz 1189. godine poznat kao Kulinova povelja. Bosančica je bila važno sredstvo komunikacije između bosanskih begova, katoličkih svećenika i pravoslavnih sveštenika tokom osmanske uprave u Bosni.

Pažnje vrijedne su i zbirke rukopisa i štampanih publikacija iz doba osmanske uprave u BiH, koje čine jedinstvenu nacionalnu literaturu poznatu pod nazivom alhamijado literatura. Ovaj fenomen književnog stvaranja na domaćem jeziku, a pisanom stranim, arapskim pismom bio je prisutan i u nekim drugim evropskim državama, poput Španije i Holandije.

U okviru štampanih vrijednosti istaknimo 4 inkunabule na italijanskom i njemačkom jeziku i veći broj postinkunabula sa prostora tadašnje Jugoslavije, djela bosanskih franjevac iz 16. i 17. stoljeća štampana u Mlecima na domaćem bosanskom jeziku i pismu (bosančici).

Tu se nalaze i publikacije iz prve sarajevske štamparije 1866. godine (Sopronova, kasnije Vilajetska štamparija), koje okupljaju prve štampane udžbenike, službene publikacije (zakone, pravilnike i sl.) na svim jezicima i pismima koja su se u Bosni i Hercegovini uvijek ravnopravno koristila. Kuriozitet predstavljaju prvi naslovi periodike štampani uporedo na bosanskom jeziku cirilicom / latinicom, sa jedne, i tada službenom osmanskom turskom jeziku, a arapskom pismu sa druge strane.

Zbirke sadrže i brojna bibliofilska izdanja. Zbog brojnih originalnih historijskih dokumenata, Zbirka rukopisa i Zbirka rariteta su korištene kao polazište u naučnoistraživačkom radu iz svih oblasti znanja, posebno historije, kulturne historije, lingvističke, diplomatike i dr.

Kartografska zbirka je bila prepoznatljiva po vrijednim i starim izdanjima geografskih karata, planova i atlasa. Spomenimo karte Bosne i okolnih zemalja iz osmanskog perioda, zbirku vojnih karata izdatih u vrijeme austro-ugarske uprave u BiH (1878-1918) i druge.

Grafička zbirka po prirodi dokumenta je bila vrlo obimna, ali i vrijedna. Imala je zbirku umjetničkih slika i grafika poznatih bosanskohercegovačkih i jugoslavenskih autora, veoma vrijednu zbirku starih fotografija Bosne i Hercegovine, znamenitih građana i događaja, itd.

Muzička zbirka je sadržavala uglavnom muzikalije novijeg izdanja, od 1945. godine nadalje. Među nacionalnim bibliotekama Jugoslavije, naša muzička zbirka je imala najveću i najkompletniju zbirku gramofonskih ploča.

Ekspanzija univerziteta u BiH u to vrijeme utjecala je da NUBBiH preorijentira svoju nabavku ka stranoj, naučnoj i referentnoj literaturi, ali i izgradnji baza podataka namijenjenih potrebama visokog obrazovanja. NUBBiH je poduzela modernizaciju procesa uvođenjem automatske obrade podataka (AOP, 1983.).

Uslijedila je aktivna izgradnja i osavremenjivanje informacijskih instrumenata (kataloga), intenziviranje izrade tekuće bosanskohercegovačke bibliografije, međubibliotečke pozajmice i razmjene, te formiranje novih odjeljenja: Centralni katalog literature fakultetskih biblioteka BiH i Referalni centar za naučne informacije.

Uspostavljanjem moderne infrastrukture i novih usluga, NUBBiH je pružala veliku podršku visokom obrazovanju i nauci u BiH, čime je potvrdila i svoju univerzitetsku funkciju.

Tokom tih 47 godina djelovanja (1945-1992) NUBBiH je stabilizirala svoju djelatnost i izrasla u tipičnu evropsku nacionalnu i univerzitetsku biblioteku, koja je u svim segmentima rada poštivala međunarodne standarde, primjenjivala nova tehnološka i stručna dostignuća i razvijala dobru nacionalnu i međunarodnu suradnju u skladu sa svojim mogućnostima.

Do 1992. godine NUBBiH je izgradila vrijedan i raznovrstan knjižni fond koji je prelazio 2 miliona publikacija; efikasan i moderan sistem kataloga, informacija i usluga; utemeljila bh. bibliografiju; podržavala edukaciju stručnih kadrova; zauzimala značajno mjesto u jedinstvenom jugoslavenskom bibliotečko-informacijskom sistemu (JBIS) i sistemu naučno-tehničkih informacija Jugoslavije (SNTIJ). NUBBiH je u jugoslavenskom i međunarodnom bibliotekarstvu imala ugledno mjesto, koje je zaslužno postigla.

Posmatrano iz današnje perspektive, sjećajući se brojnih i stalnih problema, borbe za sredstva kojih je uvijek bilo nedovoljno, borbe za prostor koji je uvijek bio nedostatan, ipak se jasno vidi da je to bilo svijetlo doba ove biblioteke.

U sjenci rata (1992-1995)

U agresiji na Bosnu i Hercegovinu sistematski su uništavani izvori identiteta ove države i njenih naroda - kulturne, naučne i visokoškolske institucije. U tom lancu, kao centralna karika, NUBBiH je pretrpjela najveći i nenadoknadv gubitak.

Za NUBBiH i djelatnike koji su ostali uz nju ovo je bilo najteže, mračno vrijeme, ali i vrijeme iskušenja i pobjede. I danas je teško povjerovati da se tako nešto moglo desiti na pragu 21. stoljeća, ali i da se pomno organiziranom kulturocidu moglo oduprijeti i savladati ga.

Iako ova tema zahtijeva posebno razmatranje, ipak podsjetimo da je u utorak, 25. avgusta 1992. godine oko 21 sat sa okolnih brda artiljerija JNA ispalila na NUBBiH više od 30 zapaljivih projektila sa ciljem da uništi dokumentarnu memoriju BiH, stoljećima građenu, decenijama njegovanu i čuvanu u ovoj zgradi.

Brojevi kažu da je uništeno skoro 90%, tj. blizu 2 miliona publikacija i umjetničkih djela, kompletna informacijska infrastruktura, tj. 25 kataloga, više od 7 miliona kataloških listića, sva elektronska oprema i centralni računar sa e-bazama podataka, administrativno-tehnička oprema, arhiva, sav namještaj (uključujući i vrijedne primjerke iz austrougarskog perioda) i jedinstvena zgrada, čuvena Vijećnica.

U samo jednoj noći gotovo sve je zauvijek izgubljeno. Materijalna šteta je ogromna. Spaljeni unikati, originalna umjetnička djela, stara periodika i slično, zasigurno se nikada ne mogu obnoviti. Ali mnogo više žalimo za izgubljenim trudom i znanjem kojeg su tokom 47 godina uložila 492 djelatnika u izgradnju svoje biblioteke. Od 108 djelatnika koje je zatekao rat, većina se odmah razila po svijetu bježeći od strahota rata. Jedan broj preostalih se priključio agresorskoj strani, a drugi vojsci BiH, tako da je tih prvih ratnih dana uz Biblioteku ostalo dvadesetak djelatnika.

Ipak, najveći, nenadoknadv, nezaboravan i neoprostiv gubitak su ljudi koji su stradali našavši se na smrtonosnom putu ka Vijećnici kada su dolazili ili se vraćali sa posla. Spomenimo mladu bibliotekarku, informatorku Aidu Butirović (1959-1992) ubijenu istoga dana, samo nekoliko sati prije ubijanja i Vijećnice, Adelu Leota (1933-1993), jednu od najuglednijih i najzaslužnijih bibliotekara u BiH, Antu Kovačića (1935-1993), čuvenog bibliografa, Mirka Azinovića (1931-1993), poznatog kao

„živi katalog“ biblioteke. Njihovi izgubljeni životi su najbolji primjer koliko je cijenu imala vjernost Biblioteci i predanost poslu u to vrijeme. Preostali, nespaljeni dio fonda izmiješan je na nekoliko lokacija u gradu u veoma teškim i opasnim prilikama. Nakon toga, jedno vrijeme za većinu uposlenika NUBBiH dolazak na posao sveo se na boravak u maloj biletarnici Bosanskog kulturnog centra, koja nije bila veća od 8 kvadrata.

Svi bi se skupljali oko male peći, sretni što su uspjeli stići živi i nepovrijeđeni. Neko bi uvijek ispričao novi vic ili šalu, a neko bi donio i loše vijesti, tako da je svaki put bilo razloga da se nasmije, ali i da se zajedno zaplače. Potom bi uslijedilo opraštanje, uvijek kao da je zadnji put, uz obavezni pozdrav: „Sretno, čuvaj se!“

Uništivši gotovo sve materijalno dobro najbogatije baštinske ustanove u BiH, agresor je sigurno bio uvjeren da je ostvario svoj cilj. Ali je zaboravio najvažniju činjenicu: preživjela je ideja, nada, ljubav i vjera u bolju budućnost. Sa takvim uvjerenjem, u paklenom okruženju i vremenu, djelatnici NUBBiH su nastavili rad. Ubrzo je biblioteka dobila na korištenje nekoliko prostorija u prizemlju i podrum jedne devastirane zgrade. To je za djelatnike NUBBiH bio pravi dvorac. Tu se počeo uobličavati stručni rad, u hodniku je ustanovljena „čitaonica“, pisali su se listići na poleđini korištenog papira rukopisom, jer nije bilo ni olovaka, a kamo li pisaćih mašina. Uskoro su počeli pristizati i novi kadrovi, većinom mladi, obrazovani ljudi koji su unosili novi život, veselje, optimizam. Organizirano je i „stručno savjetovanje“,³ počeo rad na izdavačkoj djelatnosti, bibliografiji...⁴ NUBBiH je preživjela.

Vijećnica u plamenu

3 NUBBiH i UNESCO su organizirali Okrugli sto o temi Perspektive obnove Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine, koji je održan 16. i 17. juna 1994. godine u prostorijama

4 NUBBiH je tokom rata izdala dvije publikacije: 1994.godine: PRILOG bibliografiji bibliografija BiH / E. Kujundžić, N Milićević i A. Rešidbegović i 1995.godine: BIBLIOGRAFIJA monografskih publikacija 1992-1994: popis ratnih izdanja

NUBBiH danas (1995-2009)

Veselje zbog završetka rata sve ljude potiče na velike poduhvate. Bez obzira na stradanja i gubitke, u BiH je prevladala želja da se sve posmatra u pozitivnom svjetlu. Ponovo je nastupila obnova i izgradnja zemlje, koja je za NUBBiH značila renesansu.

Pristupilo se obnovi uništenih objekata od posebne kulturne i arhitektonske vrijednosti. Među prvima je obnovljena Olimpijska dvorana ZETRA, 1999. godine, zaslugom Huan Antonija Samarana, zatim 2000. godine glavna zgrada Pošte (vrijedno arhitektonsko djelo iz 1894. godine u stilu secesije), a 2004. godine i moderna zgrada dnevnog lista „Oslobođenje“. Potom su obnovljene i rekonstruirane atraktivne zgrade Parlamenta i Vlade BiH, a otpočeta je i obnova Porodilišta, koje je bilo srušeno već 1992. godine.

Vijećnica, nekadašnji dom NUBBiH, iako prvorazredni spomenik kulture i historije, arhitektonski posebno vrijedan objekat u pseudomaurskom stilu, još nije obnovljena. Izvršeni su do sada parcijalni poduhvati obnove, kojoj su značajan doprinos dale vlade Austrije i Španije.

Nadali smo se da će se i za NUBBiH naći adekvatno rješenje. Gradske vlasti su se zainteresirale da preuzmu Vijećnicu i vrte joj namjenu iz 19. stoljeća (Gradska kuća), zanemarujući pri tome potpuno gorući prostorni problem Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH.

Tako je ova biblioteka ponovno dobila privremeni smještaj i 1998. godine se uselila u devastiranu zgradu kasarne „Maršal Tito“ (građene u vrijeme austrougarske uprave u BiH 1878-1918) koju dijeli sa Orijentalnim institutom zapaljenim također 1992. godine.

Nadnaravnim zalaganjem djelatnika, NUBBiH je ubrzo postigla zapažene rezultate na lokalnom, nacionalnom i internacionalnom nivou, postavši za kratko vrijeme ustanova od prvorazredne društvene vrijednosti i važnosti.

Među najveće uspjehe spada očuvanje najvrijednijih zbirki, na kojima se temelji svaka nacionalna - državna biblioteka. Od pet specijalnih zbirki, gotovo u cijelosti spasene su samo dvije, ali one najvrijednije. To je Zbirka rukopisa i Zbirka rariteta. Djelomično je spasena i Kartografska, a ostaci Zbirke doktorskih disertacija u rukopisu uključeni su u osnovni fond i više ne pripadaju specijalnim zbirkama. Potpuno su izgorjele Muzička i Grafička zbirka. Revizija ovih zbirki 1999. godine pokazala je da je od 179.000 bibliografskih jedinica ostalo 19.700.

Izgradnja i rekonstrukcija bibliotečkih fondova još uvijek traju. Za sada su djelatnici uspjeli objediniti svu preostalu građu rasutu na više lokacija u gradu, izvršiti selekciju, obradu i pripremu za zaštitu. Prihvaćen je Kooperativni online bibliografski sistem i servisi (COBISS, IZUM, Maribor), uspostavljen online katalog i brojne e-baze podataka svjetskog značaja.

Dosadašnje funkcije su modernizirane uvođenjem novih tehnologija i aktivnog permanentnog obrazovanja u okviru cjeloživotnog učenja.⁵ Tako su uz tradicionalna odjeljenja za poslove od nabavke i obrade građe, informiranja i usluživanja korisnika, do specijalnih zbirki, bibliografije i referalnog centra, ustanovljene i nove usluge i odjeljenja kao što su Centar za permanentno obrazovanje bibliotekara BiH (od 2000. godine); COBISS centar - VIBBiH - Virtuelna biblioteka BiH i Centar za zaštitu i restauraciju bibliotečke građe koji je pomogla Fondacija Paza Ora iz Španije.⁶ Pažnje vrijedna je i intenzivirana izdavačka djelatnost.

I pored katastrofalnog gubitka, ova biblioteka je i danas najizraslija, najveća i najvrijednija u Bosni i Hercegovini po bogatstvu (obimu i sadržaju) knjižnih fondova, po tehnologiji rada, po vrijednosti stručnih kadrova⁷ i elektronske opreme. Ono što je najviše krasi je njena otvorenost prema svima, poštivanje svih ljudi i njihovih prava, zalaganje za multikulturalnost, ravnopravnost i toleranciju, čime je još jednom potvrdila i svoju osnovnu funkciju državne, „zemaljske biblioteke Bosne i Hercegovine“.

Na vratima budućnosti

Pogrom i dalje djelovanje u veoma nepovoljnim okolnostima bi na većinu sličnih institucija djelovali depresivno i pesimistično, sve do nestanka. NUBBiH je smogla snage da se izbori za svoju budućnost tako što je odbranila ideju slobode i

⁵ U Centru za permanentno obrazovanje bibliotekara BiH od osnivanja 2000. do sada je 40 eksperata iz BiH i svijeta održalo 54 kursa/seminara/radionice za oko 2000 bibliotekara iz čitave BiH

⁶ Ova fondacija je donirala ne samo vrijednu opremu, nego obezbijedila i vrhunsku obuku za naše djelatnike, koju je sproveo Arsenio Sánchez Herman Perez, iz Nacionalne biblioteke Španije u Madridu

⁷ Od 60 uposlenih 45% su akademski obrazovani djelatnici, a od toga su 3 magistra nauka, 4 magistranta, jedan doktor nauka, te djelatnici sa višim stručnim zvanjima: 2 bibliotečka savjetnika, 4 viša bibliotekara, 1 viši knjižničarski referent i 1 knjižničarski referent.

poduzela hrabri čin transformacije svoje djelatnosti sa ciljem da postane bitan faktor u izgradnji modernog bosanskohercegovačkog informacijskog društva i društva znanja. Opredjeljenje za biblioteku virtualnog tipa, digitalizaciju građe, onlajn pristup, saradnju i partnerstvo na svim razinama, prvi su koraci koje je ova biblioteka djelomično već poduzela i tako se našla pred vratima svoje, iskreno vjerujemo, svijetle budućnosti.

Nekad kasarna „Maršal Tito“, danas NUBBiH

Literatura

Narodna biblioteka Bosne i Hercegovine (1945-1965) / uredili Branko Čulić i Kosta Grubačić. Sarajevo : Narodna biblioteka SRBiH, 1965

Narodna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine : program i zadaci 1972-1975. godine. Sarajevo : Narodna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, 1972

Perspektive obnove Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine : okrugli sto. Sarajevo, 16-17. juni 1994. // Bibliotekarstvo : godišnjak Društva bibliotekara Bosne i Hercegovine = Librarianship : Annual of the Library Society of Bosnia nad Hercegovina, God. XXXVII-XLI (1992-1996) 1997, 10-39

Stanje i perspektive bibliotekarstva u Bosni i Hercegovini : savjetovanje. Sarajevo, 25-26. maj 1996. // Bibliotekarstvo : godišnjak Društva bibliotekara Bosne i Hercegovine = Librarianship : Annual of the Library Society of Bosnia nad Hercegovina, God. XXXVII-XLI (1992-1996) 1997, 43-59